

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش
این گزارش تخصصی با قیمت فقط هشت هزار تومان به سایت علمی و
پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asebankafinet.ir

گزارش تخصصی آموزگار سوم ابتدایی :

بهبود تمرکز حواس دانش آموزان پایه سوم با راه حل

های مناسب

www.asebankafinet.ir

**این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش
این گزارش تخصصی با قیمت فقط هشت هزار تومان به سایت علمی و
پژوهشی آسمان مراجعه کنید .**

www.asebankafinet.ir

فهرست مطالب

۴	مقدمه (بیان مساله و سابقه موضوع)
۵	بیان مسئله
۷	اهداف گزارش تخصصی :
۷	هدف اصلی :
۷	اهداف جزئی :
۸	مقایسه با شاخص :
۸	مختصری راجع به تمرکز حواس :
۸	تمرکز حواس
۹	جمع آوری مطالب
۹	شاخص های کیفی وضع موجود
۹	شاخص های کمی وضع موجود
۱۰	راه حل های پیشنهادی
۱۱	اجرای راه حل ها
۱۲	نتیجه گیری و ارزیابی بعد از اجرای طرح
۱۵	روش های تقویت تمرکز حواس :

**این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش
این گزارش تخصصی با قیمت فقط هشت هزار تومان به سایت علمی و
پژوهشی آسمان مراجعه کنید .**

www.asemankafinet.ir

- ۱- آمادگی برای مطالعه: ۱۵
- ۲- داشتن علاقه به مطالعه: ۱۶
- ۳- تعیین زمان و مکان مطالعه: ۱۷
- ۴- یادگیری که بگویی «نه»: ۱۸
- ۵- ترک افکار منفی و داشتن افکار مثبت: ۱۹
- ۶- طرح سؤال: ۲۰
- ۷- آگاهی از شیوه های صحیح مطالعه و یادگیری: ۲۰
- ۸- جدیت در مطالعه ۲۱
- ۹- استفاده از راهنما: ۲۱
- ۱۰- خط کشیدن زیر مطالب مهم: ۲۱
- ۱۱- یادداشت برداری هنگام مطالعه: ۲۲
- نقاط قوت اجرای طرح : ۲۲
- نقاط ضعف اجرای طرح : ۲۲
- پیشنهادات: ۲۲
- منابع و ماخذ ۲۵

**این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش
این گزارش تخصصی با قیمت فقط هشت هزار تومان به سایت علمی و
پژوهشی آسمان مراجعه کنید .**

www.asemankafinet.ir

مقدمه (بیان مساله و سابقه موضوع)

تمرکز در لغت یعنی تراکم ، فشردگی مجموعه، چکیده، تمرکز در اصطلاح یعنی حفظ و نگهداری توجه و تمرکز حواس، روی موضوعی معین، بدون تمرکز حواس، یادگیری متمرکز تمر نخواهد بود. بنابر این همه افراد توانایی تمرکز دارند و تمرکز نسبی است یعنی کسی نمی تواند ادعا کند کاملا حواس پرت است و یا همیشه تمرکز حواس دارد. تمرکز گاهی ساده است و گاهی مشکل. تمرکز در موضوع هایی که نیاز به تفکر و تجزیه و تحلیل دارند مشکل و تمرکز در موضوع هایی که جنبه ی تفریحی و سرگرمی دارند، بسیار آسان است.

یعنی عوامل حواس پرتی را به حد اقل رساندن... تمرکز هر شخص به نسبت کاهش عوامل حواس پرتی او افزایش می یابد و بنا به تغییرات موقعیت ذهنی و محیطی او تغییر می کند. بیشتر افراد گمان می کنند که تمرکز یک امر ذاتی و تغییر آن ناممکن است، در حالی که تمرکز یک امر اکتسابی است و باید هر روز پرورش و جهت داده شود و هر کس با هوش عادی خود می تواند به آن دست یابد. پس برقراری تمرکز حواس به میزان کاهش عوامل حواس پرتی بستگی دارد. یعنی هر چه عوامل مزاحم و مخل تمرکز بیشتر

**این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش
این گزارش تخصصی با قیمت فقط هشت هزار تومان به سایت علمی و
پژوهشی آسمان مراجعه کنید .**

www.asemankafinet.ir

باشند توانایی حفظ تمرکز حواس کمتر است و بر عکس. لذا حواس پرتی؛ یعنی خارج شدن از روند مطالعه یا جریان کاری و فرو رفتن در افکار و تخیلات و یا انجام کار دیگر.

رهایی از حواس پرتی و ایجاد تمرکز حواس در افراد مختلف، متفاوت است و به حالت درونی، تجربه ها مکان و موقعیت آن ها بستگی دارد. برخی از افراد اظهار می دارند که من آدم کاملا حواس پرتی هستم و برخی دیگر می گویند نمی توانم تمرکز حواسم را به روی کاری حفظ کنم. در حالی که این تفکر غلط است و هیچ کس نباید خود را فردی کاملا حواس پرت یا فاقد تمرکز حواس بداند بلکه بهتر است وقتی که تمرکز حواس فردی دچار اختلال شد، بگوید در این لحظه و در محیط فعلی حواس پرتی من بیشتر و میزان تمرکز من کمتر است. لذا حواس پرتی بیشتر علل درونی دارد و به طبیعت خود فرد، ویژگی ها، حالات روحی و روانی، و عادات فردی بستگی دارد.

بی شک حواس پرتی بیرونی آسانتر از عوامل حواس پرتی درونی بر طرف می شود . پس می توان بدون توجه به عوامل محیطی مانند: سرو صدای زیاد، شلوغ بودن محیط و حتا داخل مترو، سرویس و هنگام مسافرت تمرکز حواس خود را حفظ کرد. اما نمی توان در حال گرسنگی و یا تشنگی شدید، نگرانی و ناراحتی و دگرگونی فکر و اندیشه با تمرکز مطالعه کرد و یا کار دیگری را با تمرکز انجام داد و مطالعات و یا تجربیات زیادی این موضوع را تأیید کرده است که یک انسان می تواند در محل پر سرو صدا و نا آرامی با تمرکز و توجه کافی مطالعه کند.

بیان مسئله

اینجانب آموزگار سال سوم آموزشگاه هستم. دانش آموزان علی رغم هوش بالایشان وسرعت زیاد در یادگیری مطالب وپاسخ به سوالات به هنگام تدریس (فرایند یاددهی-یادگیری) تمرکز لازم را نداشتند وبا

**این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش
این گزارش تخصصی با قیمت فقط هشت هزار تومان به سایت علمی و
پژوهشی آسمان مراجعه کنید .**

www.asemankafinet.ir

کوچکترین عاملی دچار حواس پرتی شده و تمرکز خود را از دست می دادند. زمان تدریس مرتباً به ساعت کلاس که در بالای تخته قرار داشت نگاه می کردند و سروصدای سالن و کلاس های مجاور حتی لوازم التحریر فانتزی دانش آموزان حواس آن ها را پرت می کرد و تمرکز آنها را برهم می زد این موارد به تشخیص ما و بعضی از همکاران در روند یاددهی و یادگیری فراگیران اختلال ایجاد می کرد و باعث می شد که بازده کیفی و کمی کلاس کاهش یابد و انگیزه ی دانش آموزان برای حضور در کلاس کم شود.

وقتی بر طبق عادت همیشگی در طی درس و انتهای هر مبحث سوالاتی از دانش آموزان می پرسیدم ولی از جواب هایی که می دادند که اکثراً بی ربط بود متوجه شدم که گویا در حین تدریس و مطرح کردن سوالات درست به مطالب گوش نسپرده اند حتی بعضی زمانی که نامشان را صدا می زدم تازه به خود می آمدند و قادر به پاسخگویی نبودند . در ادامه با دقت بیشتری کارم را ادامه دادم در حین تدریس آن ها را کاملاً زیر نظر گرفتم اکثراً مثل کودکی که برای اولین بار برای مدتی نسبتاً طولانی روی یک صندلی می نشیند مدام سر جای خود حرکت می کردند برخی نگاهشان مدام به اطراف بود مثل اینکه تنها جسمشان در کلاس حضور داشت و ذهنشان جای دیگری بود سعی کردم سوالاتم را از همان دانش آموزان بپرسم تا حواسشان را بیشتر جمع کنند این روش هم تنها برای مدت کوتاهی مشکل را برطرف کرد و بعد از مدتی دوباره همه چیز به همان حالت قبل برگشت ، جلسات اول گمان می کردم این رفتارها به دلیل این است که به تازگی وارد محیط جدیدی شده اند و به مرور زمان این مسئله حل می شود ولی با گذشت روزها و ادامه این روند متوجه شدم که مشکلی در کار است. چندین بار نیز روش تدریس خود را تغییر دادم ولی باز هم تغییری ایجاد نشد. موضوع را در جلسه شورای آموزگاران مطرح کردم ایشان نیز تجربه هایی مشابه تجربه من در داشتند .

**این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش
این گزارش تخصصی با قیمت فقط هشت هزار تومان به سایت علمی و
پژوهشی آسمان مراجعه کنید .**

www.asebankafinet.ir

این موضوع مشکلات زیادی برای من و همکارانم به وجود آورد. و من برای بررسی این مشکلات و رسیدن به یک راه حل مناسب سوالات زیادی در ذهنم مطرح شد، اینکه

چگونه می توانم دقت و توجه دانش آموزانم را هنگام تدریس تقویت کنم؟

چگونه می توانم دانش آموزانم را به گوش دادن صحیح درس ترغیب کنم؟

بنابراین تصمیم گرفتم حال که این فرصت را دارم که در درس طراحی و مطالعه مسائل یادگیری به بررسی این مساله بپردازم فرصت را غنیمت شمرم و عنوان پروژه خود را «چگونه می توانم تمرکز حواس دانش آموزان را هنگام تدریس تقویت کنم؟» انتخاب نمایم و با مشاهده، مصاحبه، مطالعه و مساعدت همکارانم بتوانم دلایل این عدم تمرکز حواس را شناسایی و به یاری خداوند گامی مطلوب در جهت تغییر این وضعیت بردارم.

اهداف گزارش تخصصی :

هدف اصلی :

بهبود تمرکز حواس دانش آموزان پایه سوم با راه حل های مناسب

اهداف جزئی :

۱ - چگونه می توانم دقت و توجه دانش آموزانم را هنگام تدریس تقویت کنم.

۲ - چگونه می توانم دانش آموزانم را به گوش دادن صحیح درس ترغیب کنم.

۳ - ارائه راهکارهایی به سایر همکاران جهت ایجاد تمرکز حواس در دانش آموزان

**این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش
این گزارش تخصصی با قیمت فقط هشت هزار تومان به سایت علمی و
پژوهشی آسمان مراجعه کنید .**

www.asemankafinet.ir

مقایسه با شاخص :

در مقایسه با شاخص ، دانش آموزان باید تماس حواسشان در سر کلاس معطوف به درس باشد و برای رفتن به بیرون از کلاس عجله نداشته و درس را به خوبی یاد بگیرند .

مختصری راجع به تمرکز حواس :

تمرکز حواس

تمرکز در لغت یعنی تراکم ، فشردگی مجموعه، چکیده، تمرکز در اصطلاح یعنی حفظ و نگهداری توجه. تمرکز حواس یعنی عوامل حواس پرتی را به حد اقل رساندن... حواس پرتی؛ یعنی خارج شدن از روند مطالعه یا جریان کاری و فرو رفتن در افکار و تخیلات و یا انجام کار دیگر.

دکتر مجید حورایی در کتاب مطالعه موفق با تمرکز می نویسد: تمرکز حواس یعنی توانایی کاهش عوامل حواس پرتی و سعی در ثابت نگه داشتن توجه و دقت روی موضوع یا کاری که به میل و اراده انتخاب شده است. و حواس پرتی چیزی نیست جز تمایل ذاتی ذهن به درگیری و فعالیت.

تمرکز حواس استعداد ثابت نگه داشتن توجه و دقت روی موضوع و کاری است که به میل و اراده انتخاب شده است و مانع شدن از این که این دقت و توجه به موضوعات دیگری متوجه شود مرکز، ملکه و استعدادی است که دقت ما را روی یک موضوع معین، بی آنکه افکار دیگری آن را به خود مشغول کند ، نگاه میدارد. به دیگر سخن از میان همه تصویرها و فکریهایی که ممکن است در مغز ما رشد و نمو پیدا کند آنهایی را که به نفع موضوعی است که می خواهیم دنبال کنیم ،انتخاب کنیم و آنهایی که نسبت به آنها بیگانه اند را کنار بگذاریم .

**این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش
این گزارش تخصصی با قیمت فقط هشت هزار تومان به سایت علمی و
پژوهشی آسمان مراجعه کنید .**

www.asebankafinet.ir

تمرکز حالتی است که در آن از میان افکار و آراء مختلف شخص، یک فکر در مرکز قرار می گیرد و بقیه افکار و آراء او نسبت به آن فکر، جنبه پیرامونی دارند. بنا به تعریفی دیگر، تمرکز حواس یعنی توانایی ثابت نگه داشتن توجه و دقت روی موضوع یا کاری که به میل و اراده انتخاب شده است و مانع شدن از اینکه این دقت و توجه به سوی موضوعات دیگر منحرف شود (مطالعه روشمند، عین الله خادمی)

جمع آوری مطالب

شاخص های کیفی وضع موجود

باتوجه به اهداف کلی از آموزش با مشاهده دقیق رفتار دانش آموزان ونمرات ماه اول وپرسش از همکاران ،اولیا ودانش آموزان مشخص شد که:

- دانش آموزان تمرکز لازم جهت شرکت در کلاس را نداشتند.

- وقتی سوالی از معلم می پرسیدند به پاسخ معلم بی توجه بودند. - فراموش می کردند کتاب های درسی را به مدرسه بیاورند. - اغلب اضطراب داشتند. - به هنگام تدریس نقاشی می کشیدند. - با کوچکترین صدا از بیرون ،واکنش نشان می دادند ونظم کلاس را بهم می زدند.

شاخص های کمی وضع موجود

مولفه ها فراوانی	سروصدای محیط بیرون	شلوغی داخل کلاس	سوالات بی مورد بعضی دانش آموزان	محیط فیزیکی نامطلوب کلاس	صدای آرام معلم وروش تدریس	وسایل فانتزی دانش آموزان	عکس هاو پوستر های نصب شده در کلاس	خستگی روزانه تغذیه نامناسب	کل دانش آموزان
درصد	۶۸/۱۸	۷۹/۵۴	۳۴/۰۹	۱۳/۶۳	۳۸/۶۳	۲۹/۵۴	۳۴/۰۹	۴۵/۴۵	

**این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش
این گزارش تخصصی با قیمت فقط هشت هزار تومان به سایت علمی و
پژوهشی آسمان مراجعه کنید .**

www.asemankafinet.ir

جدول شماره ۱: جدول فراوانی دانش آموزان که بر اثر عوامل برهم زنده تمرکز، حواسشان پرت می شود

راه حل های پیشنهادی

برای برطرف شدن این مشکل موارد زیر پیشنهاد شد:

۱) توجه به تفاوت های فردی دانش آموزان و تعیین تیپ های شخصیتی آنها(بصری-سمعی-جنبشی
ولمسی)

۲) استفاده از تشویق لفظی

۳) تقویت کنجکاوی ، جستجوگری و تمایل به اکتشاف در شاگردان

۴) انجام دادن کارهای غیرمنتظره در کلاس

۵) استفاده از نمایش و بازی در تبیین مطالب درسی

۶) ترتیب دادن شرایط محیط آموزشی به نحوی که برای شاگردان خوشایند باشد.

۷) اتاق درس دل انگیز

۸) بیان اهداف آموزشی درس در ابتدای بحث

۹) تغییر روش تدریس معلم

**این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش
این گزارش تخصصی با قیمت فقط هشت هزار تومان به سایت علمی و
پژوهشی آسمان مراجعه کنید .**

www.asebankafinet.ir

۱۰) توجه به وضعیت جسمانی

۱۱) مسئولیت دادن به شاگردان درون گرا و کم رو.

۱۲) توجه به تغذیه مناسب دانش آموزان

۱۳) عدم ورود به بحث های حاشیه ای زمان تدریس.

۱۴) هماهنگی با دفتر مدرسه برای کنترل شلوغی خارج کلاس و هماهنگی با اولیا برای عدم تهیه ی وسایل فانتزی.

اجرای راه حل ها

اجرای موارد زیر پس از اعتباریابی صورت پذیرفت.

۱) توجه به تفاوت های فردی دانش آموزان و مشخص کردن تیپ های شخصیتی آن ها.

فروانی	بصری	سمعی	لمسی	جنبشی کل
مولفه ها				
درصد	۳۴/۰۹	۲۰/۴۷	۲۲/۷۲	۲۲/۷۲

جدول شماره ۲- فراوانی تیپ های شخصیتی

۲- کنترل دانش آموزان شلوغ و ممانعت از صحبت های بی مورد آنها در کلاس.

۳- تغییر روش تدریس معلم

۴- استفاده از وسایل کمک آموزشی

**این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش
این گزارش تخصصی با قیمت فقط هشت هزار تومان به سایت علمی و
پژوهشی آسمان مراجعه کنید .**

www.asemankafinet.ir

۵- استفاده از نمایش و بازی در تبیین مطالب

۶- استفاده از شعر و نقاشی و تقویت قدرت تخیل دانش آموزان در تفهیم موضوع درسی

۷- توجه به تغذیه مناسب دانش آموزان و اختصاص زمان معین برای صرف صبحانه

۸- عدم استفاده دانش آموزان از وسایل فانتزی

۹- هماهنگی با دفتر مدرسه و همکاران جهت حفظ آرامش محیط بیرون کلاس

نتیجه گیری و ارزیابی بعد از اجرای طرح

در اواخر سال تحصیلی با توجه به فعالیت های انجام شده در کلاس و با توجه به نظره‌مکاران و خود دانش آموزان نتایج زیر حاصل شد دانش آموزان:

(۱) تمرکز لازم جهت شرکت در کلاس را داشتند و کتاب هایشان را به طور منظم در کلاس می آوردند.

(۲) در فعالیت های آموزشی و گروهی شرکت می کردند.

(۳) توانایی لازم برای پاسخگویی به سوالات ارزشیابی تکمیلی را داشتند.

(۴) انگیزه لازم برای حضور در کلاس را داشتند و از کلاس لذت می بردند.

(۵) انگیزه تمیز و مرتب نگه داشتن دفتر و کتاب را در خود تقویت کردند.

(۶) جهت برقراری سکوت در کلاس با ما همکاری لازم را انجام دادند.

(۷) به ساختن وسایل کمک آموزشی علاقه نشان داده و مبادرت می ورزیدند.

**این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش
این گزارش تخصصی با قیمت فقط هشت هزار تومان به سایت علمی و
پژوهشی آسمان مراجعه کنید .**

www.asebankafinet.ir

۸) از وسایل فانتزی استفاده ی محدودتری می کردند.

باتوجه به شاخص های کمی وکیفی طرح می توان نتیجه گرفت : که استعدادهای زیستی، بلوغی و به
کارگیری تعدادی از راهبردهای معین به دانش آموزان کمک می کند تا علاقه وانگیزشان نسبت به درس بالا
رود و در نتیجه تمرکز بیشتری هنگام حضور در کلاس داشته باشند.

انسان ، به سبب ویژگیهای بی نظیرش در میان همه موجودات ، عنوان اشرف مخلوقات را به خود اختصاص
داده است. او استعداد خاص تفکر و یادگیری دارد که به او اجازه می دهد اعمال خاص انجام دهد .

نتایج اعمالش را پیش بینی و ارزیابی کند .تغییر و تحولات گوناگون و سریعی را در عرصه علم و فناوری به
وجود آورد. آنچنان که به قول تافلر دنیا را به دهکده ای تبدیل کند که اطلاعات را در سریع ترین زمان
ممکن از قاره ای به قاره دیگر انتقال دهد .

بنابراین بر اثر پیشرفت سریع و غیر قابل انتظاری که در قلمرو دانش و فناوری طی چند قرن اخیر نصیب
انسان شده است حجم اطلاعات و دانسته های بشری روز به روز به طور سرسام آوری در حال افزایش است.

بر دانش آموزان و دانشجویان لازم است که هرچه سریعتر خود را با این تغییر و تحولات همگام سازند. در
این راستا، بسیاری از دانش آموزان و دانشجویان کوشش زیاد می کنند .

بسیار مطالعه می کنند اما به دلیل عدم توانایی در تمرکز حواس، هنگام مطالعه نمی توانند به نتیجه دلخواه
دست یابند. وجود چنین مشکلی در میان دانش آموزان و دانشجویان ما باعث شد تا به نگارش این مقاله
پردازم.

**این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش
این گزارش تخصصی با قیمت فقط هشت هزار تومان به سایت علمی و
پژوهشی آسمان مراجعه کنید .**

www.asemankafinet.ir

امیدواریم دانش آموزان و دانشجویان گرانقدر با مطالعه این گفتار و اتخاذ روشها و پیشنهادهای ذکر شده برای پیشگیری از حواس پرتی و پرورش تمرکز حواس هنگام مطالعه، همواره رشد و بالندگی آنها باشیم.

تمرکز در لغت یعنی تراکم ، فشردگی مجموعه، چکیده، تمرکز در اصطلاح یعنی حفظ و نگهداری توجه و تمرکز حواس ، روی موضوعی معین ، بدون تمرکز حواس ، یادگیری متمرکز ثمر نخواهد بود . بنابر این همه افراد توانایی تمرکز دارند و چون تمرکز نسبی است یعنی کسی نمی تواند ادعا کند کاملا حواس پرت است و یا همیشه تمرکز حواس دارد.

تمرکز گاهی ساده است و گاهی مشکل. تمرکز در موضوع هایی که نیاز به تفکر و تجزیه و تحلیل دارند مشکل و تمرکز در موضوعه هایی که جنبه ی تفریحی و سرگرمی دارند ، بسیار آسان است. به همین دلیل دانش آموزان ساعت درسی تربیت بدنی (ورزش) را بهتر از ساعت کلاس درس ریاضی دوست دارند . اغلب آنها در ساعت در س ریاضی غیبت می کنند اما در ساعت درس تربیت بدنی کمتر غیبت می کنند. بعلاوه برقراری تمرکز حواس هنگام مطالعه کتابهای پلیسی و داستانی خیلی آسانتر از کتابهای ریاضی، فیزیک، جغرافیا و ... است.

تمرکز حواس یعنی عوامل حواس پرتی را به حد اقل رساندن... تمرکز هر شخص به نسبت کاهش عوامل حواس پرتی او افزایش می یابد و بنا به تغییرات موقعیت ذهنی و محیطی او تغییر می کند . بیشتر افراد گمان می کنند که تمرکز یک امر ذاتی و تغییر آن ناممکن است ، در حالی که تمرکز یک امر اکتسابی است و باید هر روز پرورش و جهت داده شود و هر کس با هوش عادی خود می تواند به آن دست یابد. پس برقراری تمرکز حواس به میزان کاهش عوامل حواس پرتی بستگی دارد .

**این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش
این گزارش تخصصی با قیمت فقط هشت هزار تومان به سایت علمی و
پژوهشی آسمان مراجعه کنید .**

www.asebankafinet.ir

یعنی هر چه عوامل مزاحم و مخل تمرکز بیشتر باشند توانایی حفظ تمرکز حواس کمتر است و بر عکس. لذا حواس پرتی ؛ یعنی خارج شدن از روند مطالعه یا جریان کاری و فرو رفتن در افکار و تخیلات و یا انجام کار دیگر.

روش های تقویت تمرکز حواس :

۱- آمادگی برای مطالعه:

برای شروع مطالعه ، ابتدا بایستی خود را از جهات گوناگون آماده کرد، زیرا حداکثر آمادگی ، مقدمه ای برای علاقمندی به مطالعه، ایجاد تمرکز حواس و یادگیری بهتر می باشد. منظور از آمادگی پیدایش تمام شرایطی است که شخصی را قادر می سازد تا با اطمینان به موفقیت و اعتماد به نفس، به تجربه خاصی بپردازد ، شعاری نژاد «۱۳۷۰» در کتاب ادبیات کودکان این شرایط را به چهار دسته ی: بدنی، ذهنی، اجتماعی و روانی تقسیم کرده است.

آمادگی بدنی: به رشد و تکامل طبیعی بدن ، تندرستی و نداشتن نقصهای بدنی مربوط است. گاهی وجود بیماریهایی مانند زخم معده، میگرن، سردرد و نظایر اینها باعث از بین رفتن تمرکز حواس و مانع مطالعه فرد می شود و فرد تا به دست آوردن تندرستی کامل قادر به برقراری تمرکز حواس و مطالعه ثمر بخش نیست و انگیزه کافی هم برای مطالعه ندارد.

آمادگی ذهنی: آمادگی ذهنی را می توان از خصوصیات نظیر رشد گویای سالم ، قدرت تفسیر و تعبیر اشکال ، توانایی درک همانندیها و نا همانندیها میان کلمات و ... شناخت.

آمادگی اجتماعی: به ماهیت و وسعت تجارب فرد بستگی دارد که می توان آنرا با تجربه و تحلیل زمینه خانه و خانوادگی ، محیط وسیع اجتماعی که او در آن تجربه اندوخته است و تربیت پیشین او تعیین کرد.

**این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش
این گزارش تخصصی با قیمت فقط هشت هزار تومان به سایت علمی و
پژوهشی آسمان مراجعه کنید .**

www.asemankafinet.ir

آمادگی روانی: آمادگی روانی به شکل پیچیده ای با رشد و تکامل بدنی ، ذهنی و اجتماعی آمیخته است .
خستگی، بی قراری ، بی تابی، کوتاهی زمان، دقت نداشتن تمرکز در مطالعه ، واکنشهای منفی نسبت به
خود و دیگران ، ضعف اعتماد به نفس و نظایر آنها همگی نشانه نبودن آمادگی روانی ، بدنی ،ذهنی و
اجتماعی دانش آموزان و دانشجویان ، اجرای برنامه های آموزشی ، تمرکز حواس و فرایند یادگیری را آسانتر
و مطلوبتر می کند.

۲- داشتن علاقه به مطالعه: مطالعه ثمر بخش از دو عامل متاثر است: یکی علاقه نسبت به مطالب خواندنی
، دیگر کاربرد ماهرانه فنون مطالعه نسبت به مطلب خواندنی سبب می شود تا شخص به مطالعه بیشتر
بپردازد ، مطالعه بیشتر منجر به بهتر شدن فنون مطالعه می شود ، کاربرد فنون بهتر ، مطالعه را آسانتر ،
سریعتر و لذت بخش تر می سازد؛ در نتیجه علاقه خواننده نسبت به مطالعه افزایش می یابد. پس تا زمانی
که فرد تمایل یا علاقه به انجام کاری نداشته باشد نمی تواند برانگیخته شود. لذا وقتی خواننده به موضوعی
علاقه مند می شود، خود به خود بر آن تمرکز می کند، بیشتر دقت می کند و به راحتی مطالب را به حافظه
می سپارد و بعدا هم خیلی راحت به خاطر می آورد .پس ازعلاقه پیدا کردن نسبت به مطالب، گام بعدی
تعیین هدف مطالعه است زیرا هدف زیر بنای انجام کاری است و به فعالیت انسان جهت و نیرو می دهد .

هدف ارزشمند، فرد را به خواستن و طلب کردن وادار می کند و نیروی لازم را برای فعلیت در وی بوجود می
آورد وسبب پیدایش تمرکز در او می شود . لذا هر فرد برای مطالعه باید هدف مشخصی داشته باشد.» زیرا
تعلیم و تربیت علم اهداف است و همه بر این باورند که بدون داشتن هدف، یادگیری کاری بس دشوار و غیر
ممکن است» همانطور که فرانکین معتقد است انسان بدون هدف مانند گلوله ای است که بدون هدف شلیک
می شود . علاوه بر آن مطالعه بدون هدف یکی از عادات غلط مطالعه بشمار می رود .

**این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش
این گزارش تخصصی با قیمت فقط هشت هزار تومان به سایت علمی و
پژوهشی آسمان مراجعه کنید .**

www.asebankafinet.ir

مرتضوی زاده (۱۳۷۹) در تحقیقی به این نتیجه دست یافت که « شایعترین عادات غلط مطالعه در دانش آموزان دختر و پسر مقطع متوسطه این است که آنان اظهار نمودند اغلب بدون هدف مطالعه می کنم» پس داشتن هدف و تلاش برای رسیدن به آن یکی از روشهایی است که توانایی های فرد را افزایش می دهد . به انسان توان و نیروی فوق العاده می بخشد. اندیشه را فعال می کند، علاقه فرد را به تحصیل افزایش می دهد ، اعتماد به نفس را در فرد به وجود می آورد ، سرعت خواندن را چند برابر می کند و تمرکز حواس را افزایش می دهد . در واقع تعیین و مشخص نمودن هدف، محرک و انگیزه ای است تا بتوان به کمک آن تمرکز حواس را حفظ نموده و از این طریق مطالب و دانستیها را فرا گرفت و یادگیری را تحکیم بخشید.

۳- تعیین زمان و مکان مطالعه: یکی از راه های برقراری تمرکز حواس این است که مطالعه در آن ساعت از روز انجام گیرد که برای فرد مناسبتر است. اما تعیین مناسبترین زمان برای مطالعه کاری دشوار است و به عادات فردی بستگی دارد. برخی افراد عادت دارند تا نیمه های شب بیدار بمانند و با استفاده از سکوت و آرامش شبانه با خیالی راحت و آسوده مطالعه کنند برخی دیگر عادت دارند شب زود بخوابند و صبح زود از خواب بیدار شوند و به مطالعه بپردازند. با این توصیف تعیین زمان و مقدار مطالعه باعث آگاهی از تمام زمینه مطالعه ، برقراری تمرکز حواس، عدم سردرگمی، جلوگیری از اتلاف وقت و انرژی و فهم بهتر مطالب می شود. والتر پارک به نقل از اردبیلی (۱۳۷۷) یکی از متخصصین مهارتی مطالعه دروس دانشگاهی در کتاب خود به نام « چگونه درس بخوانیم؟» چنین می نویسد:

« موفقیت یا عدم موفقیت شما در تحصیلات دانشگاهی ، مستقیماً به این امر بستگی دارد که چگونه از وقت خود استفاده می کنید ؟ موفقیت در دانشگاه و البته در مقاطع تحصیلی پایین تر نیز بستگی به استفاده اشتباه از زمان دارد .»

**این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش
این گزارش تخصصی با قیمت فقط هشت هزار تومان به سایت علمی و
پژوهشی آسمان مراجعه کنید .**

www.asebankafinet.ir

«محیط آشنای یک اتاق مشخص، در حین مطالعه موجب انصراف کمتر و تمرکز بیشتر حواس می شود، زیرا
لوزم آن اتاق هر روز پیش چشم شما است و کمتر توجهتان را به خود جلب می کند . به علاوه اگر هر روز به
وقت مطالعه در اتاق معینی بودید کم کم ذهنتان عادت می کند که به محض رسیدن به آن اتاق آماده
تمرکز حواس و فراگیری شود.» بنا براین ثابت بودن مکان مطالعه و مشخص بودن آن به علت دسترسی به
آن و فراهم بودن وسایل مورد نیاز از قبیل کتب درسی ، دفاتر، کتاب لغت، خط کش، قلم و نظایر آن جهت
مطالعه موجب تمرکز حواس بیشتر و آمادگی ذهنی هنگام مطالعه می شود. پس یکی از بهترین راه های
برقراری تمرکز اختصاص دادن یک اتاق مجهز به آنچه لازم دارید ، در موقع مطالعه است. این اتاق خیلی زود
مناسب تمرکز و یادگیریتان شده و کار شما را به طور خودکار راحت تر می کند و بعد برایتان یک عادت
مفید می شود.

« برای داشتن تمرکز به هنگام مطالعه ابتدا باید خود را از دنیای خارج جدا کنید و محیط مناسبی برای
مطالعه بر گزینید . چنین محیطی باید آرام، روشن و دارای هوای مناسب باشد. هیچ چیز به اندازه سر و صدا
، خسته کننده و مانع تمرکز حواس نیست. ایجاد محیط کار مناسب، به دلیل ایجاد آرامش و شرایط مناسب
اهمیت دارد و زمینه ای است برای تمرکز و دقت»

۴- یادگیر که بگویی «نه»: « زمانیکه تصمیم گرفتید باید مطالعه کنید اما دوستان یا هم اتاقی های شما
در خواست می کنند که دور هم جمع شوید ؛ هنر گفتن «نه» را در خود تقویت کنید . اگر این اراده در شما
ضعیف است ، می توانید روی در اتاق مطالعه خود بنویسید « مزاحم نشوید» اگر موفق نشدید می توانید
کارهای دیگری انجام دهید که نشان دهد شما دوست ندارید که کسی باعث از هم گسیختن افکار شما شود.

**این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش
این گزارش تخصصی با قیمت فقط هشت هزار تومان به سایت علمی و
پژوهشی آسمان مراجعه کنید .**

www.asemankafinet.ir

۵- ترک افکار منفی و داشتن افکار مثبت: مطالعه عمیق و یادگیری ثمر بخش وقتی حاصل می شود که فرد تصور مثبتی از خود داشته باشد و به خود اعتماد کند . زیرا اعتماد به خود در موفقیت مؤثر است و مهارت را بیشتر و نیرو را افزایش داده و مغز را سالمتر می کند . وقتی می خواهید کاری انجام دهید از گفتن کلماتی همانند : نمی خواهم ، نمی دانم ، نمی توانم بپرهیزید. جمله « این کار محال » است را از دفتر زندگی خود خط بزنید ، ترس و بدگمانی و بی ارادگی را از ذهن خود دور کنید . هرگز به خویشتن اجازه ندهید که هیجانات و افکار منفی شما را در خود غرق سازد و تمرکز حواس شما را مختل کند. اعتماد به نفس داشته باشید و پیوسته به نزد خود تکرار کنید که قادر به انجام کار هستم ، می توانم انجام دهم و باید انجام دهم . بدین طریق تفکر مثبت را در خود پرورش دهید.

قوی بودن اعتماد به نفس احساس شعف و شادی را در شما بوجود می آورد و در حالت شادمانی از تمرکز حواس خوبی برخوردارید. بهتر فکر می کنید، بهتر مطالعه می کنید و نتیجه کارتان بهتر می شود. چنانچه مرتضوی زاده (۱۳۷۹) به نقل از مارگارت کوربت در پایان نامه خود می نویسد « انسان در بحر اندیشه های خوشایند حافظه بهتری پیدا می کند و ذهن در حالت آرامی قرار می گیرد و میل به یادگیری را در خود بوجود می آورد» لذا خود پنداری مثبت مهمترین کمک برای تمرکز و یادگیری است اگر بتوانیم تصورات غلط و منفی را از ذهن خود دور نموده و تصورات مثبت را جایگزین کنیم ، می توانیم علاقه به مطالعه و یادگیری را در خود ایجاد کنیم چرا که علاقه به مطالعه شرایط اصلی و اساسی ایجاد تمرکز حواس به هنگام مطالعه است. آلفرد آدلر روانشناس مشهور ، در دوره جوانی در درس ریاضی بسیار ضعیف بود .

معلمش این موضوع را با والدینش در میان گذاشت آنها باور کردند که آدلر در درس ریاضی ضعیف است ، آدلر هم این موضوع را پذیرفته بود . یکی از روزها که معلم مسئله ای را روی تخته نوشته بود و شاگردان

**این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش
این گزارش تخصصی با قیمت فقط هشت هزار تومان به سایت علمی و
پژوهشی آسمان مراجعه کنید .**

www.asemankafinet.ir

کلاس از حل مسئله عاجز مانده بودند ، آدلر جواب مسئله را پیدا کرد ، پای تخته رفت و در میان حیرت همگان مسئله را حل کرد . فهمید که توانایی درک و فهم مطالب درس ریاضی را دارد ، استعدادش را باور کرد، تصورات مثبت را جایگزین تصورات منفی کرد و از آن به بعد یکی از دانش آموزان ممتاز درس ریاضی شد.

۶- طرح سؤال: طرح سؤال یکی از شیوه های مطالعه دقیق و فعالانه است که در تمام اوقات مطالعه، مفید است. طرح سؤال پیش از مطالعه دقیق، فرد را وادار می کند تا به طور فعالانه و با تمرکز و دقت کافی و با انگیزه و علاقه به مطالعه بپردازد . طرح سؤال هنگام مطالعه یکی از روشهایی است که خواننده را فعال و به طور عمقی او را در گیر مطالعه می کند و سبب برانگیختن جدیت و تلاش وی به هنگام مطالعه می شود و فرد برای یافتن پاسخ به سئوالات بایستی تمرکز حواس خود را حفظ نماید ، زیرا در هنگام مطالعه ، نمی توان بدون تمرکز پاسخ سئوالات را پیدا کرد. بعد از خواندن مطالب با طرح سؤال می توان میزان فراگیری خود را ارزشیابی نموده و به نقاط قوت و ضعف خود پی برد و سبب ایجاد نظر انتقادی نسبت به مطالب در فرد می شود. خواننده در مطالعات بعدی برای از بین بردن نقاط ضعف خود با دقت و تمرکز بیشتری مطالعه می کند.

۷- آگاهی از شیوه های صحیح مطالعه و یادگیری: « برخی از والدین به طور مداوم به فرزندان خود می گویند درس بخوانید، مطالعه کنید، ولی هرگز نمی گویند چگونه مطالعه کنید و روشهای صحیح مطالعه را نمی دانند» بنابر این آگاهی از شیوه های صحیح مطالعه و یادگیری چون: تند خوانی ، عبارت خوانی، خواندن اجمالی ، خواندن تجسمی، و ... به خواننده کمک می کند تا تمرکز حواس خود را هنگام مطالعه حفظ نمایند.

**این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش
این گزارش تخصصی با قیمت فقط هشت هزار تومان به سایت علمی و
پژوهشی آسمان مراجعه کنید .**

www.asebankafinet.ir

۸- جدیت در مطالعه: به محض نشستن پشت میز مطالعه خواندن را با جدیت شروع کنید ، چرا که اگر سریع مشغول به کار مطالعه شوید ، تمرکز حواس زود به دست می آید « این ضرب المثل چینی را به یاد داشته باشید که: فتح ستارگانی که هزاران فرسنگ از ما دور هستند با بر داشتن قدم اول امکان پذیر است» شک و تردید حاصلی جز حواس پرتی یا انحراف حواس و تسلیم به تخیلات واهی ندارد ، اجازه ندهید چیزی جز مطالعه ذهن شما را مشغول کند .

با خود تصمیم بگیرید تا مقدار زمانی را برای مطالعه مشخص کنید و خود را به مدت زمانی خاص محدود کنید . در این زمان از مطالعه دست نکشید ، به مطالعه ادامه دهید ، اما زمان مطالعه را طولانی نکنید بیهوده و سواس به خرج ندهید ، بهانه تراشی نکنید به خود تلقین کنید که فرد با اراده ای هستید و می توانید هر درسی را به خوبی یاد بگیرید. جدی باشید و با علاقه و انگیزه مطالعه کنی تا هنگام مطالعه دچار حواس پرتی نشوید.

۹- استفاده از راهنما: یکی از شیوه های برقراری تمرکز حواس، استفاده از یک راهنما نظیر ؛ انگشت سبابه، مداد و ... به هنگام مطالعه است . زیرا استفاده از یک راهنما هنگام مطالعه باعث تمرکز حواس بهتر ، افزایش سرعت مطالعه، عادت به روان خواندن، جلوگیری از برگشت دوباره خوانی و اتلاف وقت و جلوگیری از خستگی چشم و ذهن می شود.

۱۰- خط کشیدن زیر مطالب مهم: استفاده از این روش یکی از شایعترین راهبردی است که اغلب دانش آموزان و دانشجویان از آن استفاده می کنند. مرتضوی زاده (۱۳۷۹) در تحقیقی نشان داد « که شایعترین شیوه به کار رفته از سوی دانش آموزان دختر و پسر مقطع متوسطه استان کهگلویه و بویر احمد این بود که اظهار نمودند هنگام مطالعه زیر مطالب مهم خط کشیده و نکات مهم را برجسته می سازم» . لذا هنگام

**این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش
این گزارش تخصصی با قیمت فقط هشت هزار تومان به سایت علمی و
پژوهشی آسمان مراجعه کنید .**

www.asemankafinet.ir

مطالعه باید با استفاده از یک مداد ، ایده ها و مطالب مهم و اساسی را علامتگذاری نموده. زیرا برای مشخص نمودن ایده ها و مطالب مهم و اساسی و خط کشیدن زیر آنها لازم است با تمرکز حواس و دقت خاصی به مطالعه مشغول شد. پس خط کشیدن زیر مطالب مهم باعث برقراری تمرکز حواس و جلوگیری از حواس پرتی می شود.

۱۱- یادداشت برداری هنگام مطالعه: یادداشت برداری نوعی تکرار درس است که هم سبب تمرکز حواس و هم موجب بیشتر به خاطر سپردن مطالب می شود . یادداشت برداری خوب ، کاری جدی و فعال است که با اندیشیدن ملازمه دارد ، لذا برای یادداشت برداری باید هنگام مطالعه فعال بود و لازمه فعال بودن ، داشتن تمرکز حواس است و برای برقراری تمرکز حواس جهت نوشتن ، هماهنگی چشم و مغز به منزله نوعی یادگیری تجسمی چند بعدی با قدرتی بی نظیر است که تمرکز حواس را تقویت نموده و فهم مطالب و سرعت یادگیری را افزایش می دهد.

نقاط قوت اجرای طرح :

دانش آموزان به خوبی بر روی مطالب تدریس شده تمرکز داشتند و یادگیری در آنها به خوبی انجام گرفت .

نقاط ضعف اجرای طرح :

بعضی از عوامل بیرونی مثل سروصدای بیرون را نمی توان به خوبی کنترل کرد .

پیشنهادات:

۱- سعی کنید با ایجاد انگیزه های نیرومند و در نظر گرفتن اهدافی که برایتان مهم و جالب توجه است نسبت به مطالعه در خود شوق و علاقه ایجاد کنید. زیرا علاقه داشتن نسبت به موضوعی سبب تمرکز حواس در هنگام مطالعه آن موضوع می شود.

**این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش
این گزارش تخصصی با قیمت فقط هشت هزار تومان به سایت علمی و
پژوهشی آسمان مراجعه کنید .**

www.asemankafinet.ir

۲- موقعیتهایی که نمی توانید در آنها تمرکز حواس داشته باشید ، تجزیه و تحلیل کنید ، احساسات خود را مورد بررسی قرار دهید و بدانید که چه عواملی افکار شما را دگرگون می کنند. افکار منفی و بیمارگونه را از خود دور کنید و هر موقعیت را تا حدی که می توانید به طور منطقی تعبیر و تفسیر کنید.

۳- موضوعهای مطالعاتی خود را تقسیم بندی کنید یعنی هر موضوعی را که می خواهید مطالعه کنید، آن را به قسمتهای کوچکتر تقسیم کرده و به تدریج در زمانهای مختلفی آنها را مطالعه کنید.

۴- هر وقت مصمم شدید مطالعه کنید یا کار دیگری انجام دهید ، بکوشید بر عزم خود پا بر جا باشید تا آن کار را به اتمام برسانید.

۵- زمانهای مطالعه خود را با فعالیتهای متنوع تقسیم نمائید تا اینکه بتوانید تمرکز حواس خود را برای مدت زمان طولانی تری حفظ کنید و مطالعه را در آن ساعت از روز انجام دهید که برای شما مناسب تر است.

۶- استفاده از یک استراحت کوتاه در هر ساعت، انرژی لازم برای حفظ تمرکز حواس را برای مدت زمانی طولانی تری در اختیار فرد می گذارد.

۷- هرکاری به جای خویش نیکوست پس برنامه مطالعاتی داشته باشید و برای هر کاری وقت به خصوص تعیین کنید.

۸- با آگاهی از فنون مالهه‌بکارگیری آنها در هنگام مطالعه در خود ایجاد تمرکز کنید زیرا کاربرد فنی که خواننده را در عمل مطالعه فعال می سازد، کلید اساسی ایجاد تمرکز است.

۹- به جای اینکه بکوشید دنیای خارج را تغییر دهید ، خود را تغییر دهید و لازم نیست که دیگران و یا رفتار آنها را مطابق دلخواه خویش تغییر داده شوند.

**این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش
این گزارش تخصصی با قیمت فقط هشت هزار تومان به سایت علمی و
پژوهشی آسمان مراجعه کنید .**

www.asemankafinet.ir

۱۰- چند برگ کاغذ روی میز مطالعه خود داشته باشید و مواردی از افکار منحرف کننده و مزاحم را یادداشت کنید و بعد از مطالعه نسبت به حل آنها در حد امکان اقدام نمائید.

۱۱- ممکن است حواس پرتی شما ناشی از گرسنگی و تشنگی شدید، بی خوابی ، خستگی، و یا علت یا علل درونی دیگری باشد، در چنین موقعیتی هرگز مطالعه نکنید.

۱۲- هنگام مطالعه لباس راحتی به تن کنید ، لباسی که نه بسیار زبر باشد نه بسیار نرم ، نه بسیار گشاد باشد نه بسیار تنگ .

۱۳- مطالعه در حالتی نظیر دراز کشیدن ، به پشت خوابیدن، در حال راه رفتن تکیه زدن به دیوار و امثال اینها مفید نمی باشد. زیرا در چنین موقعیتهایی نمی توان تمرکز حواس خود را حفظ نمود ، بنا بر این هنگام مطالعه سعی شود خم شدن کمر عادت نشود و فاصله کتاب تا چشم سی سانتیمتر باشد.

۱۴- محرکهای محیطی از قبیل صدای رادیو، تلویزیون، تلفن، و... که باعث حواس پرتی شما می شوند از موقعیت مطالعه خود حذف کنید.

۱۵- بهترین وضعیت برای درس خواندن نشستن پشت میز مطالعه می باشد و بدترین وضعیت درازکش می باشد چرا که در این وضعیت، فرد سریع از حال و هوای مطالعه خارج می شود و تمرکز حواس خود را از دست می دهد.

۱۶- محل مطالعه باید از هر نظر مانند نور ، دما، درجه، حرارت و ... مناسب باشد.

۱۷- انگیزه بسیار بالایی برای مطالعه داشته باشید زیرا افرادی که دارای انگیزه بسیار بالایی هستند می توانند تمرکز حواس خود را برای چندین ساعت حفظ کنند.

**این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش
این گزارش تخصصی با قیمت فقط هشت هزار تومان به سایت علمی و
پژوهشی آسمان مراجعه کنید .**

www.asemankafinet.ir

منابع و ماخذ

حری، عباس: جامعه‌شناسی تمرکز حواس در کودکان و نوجوانان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رشته کتابداری ۱۳۵۱.

فخرایی، سیروس: بررسی روش‌های موثر در افزایش میزان تمرکز دانش‌آموزان دوره‌ی متوسطه در شهر تبریز، شورای تحقیقات آموزش و پرورش استان آذربایجان شرقی ۱۳۷۵.

میرزامحمدی، محمد حسین: فرهنگ مطالعه، سخنرانی ارائه شده در برنامه‌ی درگذر لحظه‌ها، شبکه سوم سیمای جمهوری اسلامی ایران، خرداد ۱۳۷۹.

بررسی راهکارهای علمی ترویج فرهنگ مطالعه و کتابخوانی غیر درسی در میان دانش‌آموزان نظام جدید، آموزش و پرورش متوسط شهر تهران ۱۳۸۰

نوری، حسن: راه‌های جذب دانش‌آموزان به مطالعه و تحقیق در شهرستان اسدآباد، پایان‌نامه کارشناسی رشته کتابداری ۱۳۸۳.